

ב ש ר ו ד ם

מחזה מר

מאת: דן רונן

עפ"י "מוטקה גנב"

רומן מאת: שלום אש

שירים: אהוד מנור

מוסיקה: קובי אשרת

© כל הזכויות שמורות (2006)

מערכה ראשונה "בדרך למטה"

פתיח.

(מוסיקה. במה חשופה. אלומת אור מגלה **תיבת נגינה** שהידיית שלה מסתובבת מעצמה. אלומת אור נוספת מגלה אשה יושבת ומתקנת זוג מכנסיים. זו **אמו** של מוטקה. **מוטקה** נכנס. מתבונן באמו ומתחיל לשיר. **חשוב:** הפגישה מתרחשת בדמיונו של מוטקה)

מוטקה: אדם הוא רק בשר ודם,
מגיע לעולם מתוך החושך.
חיינו הם מחלה קשה מאד
עם הזיות על אושר.

אדם הוא רק בשר ודם
וילדותו לעד אותו רודפת,
עם הדלות והרעב ישכב
כשסכנה נשקפת.

מוטקה: (מדבר לאמו. המוסיקה ברקע) זוכרת אמא, כשהייתי תינוק נתת את החלב שלי לאיזו ילדה.
סתם ילדה של זרים... כשאני הייתי רעב קיבלתי רק סמרטוט רטוב למצוץ. למה?
האם: אתה לא תוכל להבין את זה, ילד.
מוטקה: למה לקחו ממני את השדיים שלך?
האם: היינו עניים מוטקה. מאד עניים.
מוטקה: אז היית צריכה למכור את השדיים שלך?
האם: לא מכרתי את השדיים שלי, ילד. מכרתי רק את החלב. מכרתי מה שהיו מוכנים לקנות.

מוטקה: (שר) אדם הוא רק בשר ודם
מזמן מזמן הייתי פעם ילד
מסע הייסורים הזה ייתם
כשאהפוך לשלד

אדם הוא רק בשר ודם
רק פעם בחייו יוצא לדרך
סובב אוהב גונב וגם עוזב
ולחייו אין ערך.

האם: (מדברת) ובגלל זה אתה שונא את כל העולם, ילד? בגלל שנאלצתי למכור את החלב שלי
לאנשים זרים?
מוטקה: לא אמא, אני לא שונא את העולם, אני רק מנסה לשרוד בו.

האם: (שרה) ילד, ילד, ילד קטן,
רק אלוהים שומר על הגן.
ילד, ילד, ילד קטן,
לו רק יכולתי, לו רק ניתן.
ילד, ילד, ילד קטן.
(האור על האם יורד והיא "נעלמת")

מוטקה: (שר) העולם לא היה מעולם בעדי
העולם לעולם נגדי -
מצב מלחמה.

העולם לא עמד מעולם לצידי
בעולם לעולם לבדי
ללא נחמה.

מוטקה: (ממשיך) ולכן אשיב לעולם כגמולו,
ולכן אעשה בו שפטים.
גם אם יצעקו באוזני לא! לא!
את ידי שוב ושוב אכתים.

אכה בעולם
בשני אגרופי
אכה, לא אחדל, לא אשתוק.
אנשך ואשרוט
כל עוד אני חי
אין דין, אין דין ואין חוק.

(האור על מוטקה יורד וגם הוא "נעלם". נכנס ל**יצן** המרים את תיבת הנגינה, מסובב את ידית התיבה ומתחילה המוסיקה של התמונה הבאה: מוסיקה עליזה של קרקס.)

תמונה 1.

(נכנסים ומצטרפים לליצן: **תרח** - בעל הקרקס הנייד ומנחה, **מכשפה** - אשתו ומגדת עתידות, **מרי** - הרוקדת על החבל, **קרני** - מתגושש מרים משקולות וקורע שרשראות, ומספר אנשי קרקס נוספים. מכיוון אחר נכנסים אנשים שהקרקס משך את תשומת ליבם. ביניהם **מוטקה**, מתבונן מוקסם בנעשה. אנשי הקרקס מארגנים במה מאולתרת בזמן שכולם שרים)

כולם: משנכנס הקרקס
אז מרבים בשמחה.
משנכנס הקרקס
הוא קורא בשמך.
הכתרינרים באים אז אל תכעס
הכתרינרים באים וזהו פרס.
אז בוא מהר דלא תחמיץ
חס וחלילה וחס
את הקרקס.

(מתחילה הופעת "פרומו" של אנשי הקרקס)

תרח: (מדבר על רקע המוסיקה)
קהל נכבד, גבירות, אדונים,
תודה מעומק הלב על קבלת הפנים.
זו גאווה גדולה להיות כאן איתכם,
אורחים לרגע בעיירה מקסימה כמו שלכם.
עוד מעט קט נקים את אוהל הקרקס המרשים
וכבר בערב תוכלו ליהנות ממופע די מדהים.
אנחנו כתרינרים,
התפקיד שלנו לדאוג שאתם נהנים.
החיים גם ככה בזבל,
אז אנחנו רוצים לראות אתכם שמחים.
(המוסיקה נעצרת)

מי שאל מה זה כתרינרים? אף אחד? אין דבר, אני אסביר. אתם רואים את הליצן הזה שם?
(מצביע על הליצן) תיבת הנגינה שלו זו הכתרינקה ועל שמה אנחנו נקראים כתרינרים.
(המוסיקה מתחדשת)
גבירות, אדונים, קהל נכבד, הקרקס שלנו...

(שר) טוב לאמא טוב לאבא
טוב לילד הקטן.
טוב לסבתא, טוב לסבא
לכלה ולחתן.

תרח: (ממשיך) קחו גם דוד, הביאו דודה
יש ענק ויש ננס -
ויפות לפי המודה
לשמחת לובשי מכנס.

כולם: הקרקס הזה נוסע
אין לו זמן להתנחל.
הקרקס הזה נוגע
ואחר כך מתקפל.

(תרח מציג את "כוכבי" הקרקס)

תרח: (מדבר) נתחיל בליצנים...
(שר) הליצנים שלנו מצחיקים עד בכי,
ומי שלא מצחיק חוטף סטירה בלחי -
וכשליצן בוכה ומילל
כל הקהל מצחוק אז מתגלגל.

(הליצן "בוכה" לתוך דלי ומראה שהדלי מלא מים. הוא ממשיך לבכות ומאיים לשפוך את תוכן הדלי
על הקהל. טריק חילוף והליצן מרוקן את תוכן הדלי על הקהל, אך המים הוחלפו בקונפטי נייר)

תרח: (מדבר) ועכשיו, מגדת עתידות, ממש מכשפה...
(שר) קבלו מגדת עתידות שבאה ממדריד
היא באה מבירת ספרד ישר אל היריד.
היא תסדר לכם עתיד מזהיר
בתנאי שתשלמו את המחיר.

(המוסיקה ממשיכה ברקע. המכשפה מצביעה על צופה)

מכשפה: אתה נשוי אדוני? (מנענע ראשו לשלילה) יש לי בשורה משמחת, אתה תתחתן בימים
הקרובים. רגע! מה זה? אני רואה שלוש. מספר שלוש! אתה תתחתן עוד פעם, ועוד פעם.
אתה תתחתן שלוש פעמים. (צחוק כללי)

תרח: (לצופה אחר) ומה איתך אדוני, יש לך עתיד?
מכשפה: (לצופה) אני רואה אותך עם אשה במיטה... אשה מדהימה (אשה בקהל קמה בגאווה) אתם
מאד נהנים אבל... רגע אחד, מה אני רואה? זו לא האשה שהתחתנת איתה. (האשה בקהל
מבריחה את האיש במכות וצרחות. צחוק כללי)

צופה א: ומה איתי?

צופה ב: איזה עתיד יש לי?

צופה ג: גם אני רוצה לדעת!

תרח: (מדבר) כמו שהבטחתי קודם בשיר,
היא תסדר לכם עתיד מזהיר
בתנאי שתשלמו את המחיר.
ועכשיו האיש הכי חזק בעולם

(שר) הנה האיש הכי חזק מגיע אליכם,
ביד אחת הוא כאן ירים חמש מביניכם.
לעיניכם הוא את שריריו ימתח,
בכל מקרה סיפוק מלא מובטח.

(קנרי עולה. חלק גופו העליון חשוף. מסביב לחזהו שרשרת ברזל. מותח את שרירי חזהו והשרשרת
נקרעת. מחיאות כפיים. קנרי עושה "סיבוב ניצחון" בזמן שהליצן "מתאמץ" להרים את השרשרת מן
הרצפה)

תרח: (מדבר) ועכשיו מסמר ההופעה,
 (שר) מספר אחד מדהים, מספר היסטרי,
 זאת רקדנית החבל היפה - שמה הוא מרי.
 אפילו נסיכים ומלכים
 תמיד חוזרים ושוב נאנחים.

(מחיאות כפיים. מרי מופיעה על הבמה. האור כבה ונשארות רק שתי אלומות אור: על מרי ומוטקה.
 כל שאר הצופים - צלליות)

מרי: אלף גברים ואחד
 שאותו לא אשכח.
 אלף גברים ואחד
 שאת ליבי יפתח.

אלף גברים ואחד
 שלעד לא ירחק;
 אלף גברים ואחד
 שבחיקו-בחיקו אצחק.

אלף גברים ואחד
 שאיתו לא אפחד,
 אלף גברים ואחד
 שאת ליבי יפתח.

אלף גברים ואחד
 שלעד לא ירחק;
 אלף גברים ואחד
 שבחיקו-בחיקו אצחק.

אלף גברים ואחד
 שאיתו לא אפחד,
 אלף גברים ואחד
 יבוא יושיט לי יד.

אלף גברים ואחד
 שיגיע היום -
 אלף גברים ואחד
 שבי ישכין שלום.

מוטקה: מי הוא האחד
 שאת ליבה לכד?

מרי: אלף גברים ואחד
 שאותו לא אשכח.
 אלף גברים ואחד
 יבוא יושיט לי יד.

אלף גברים ואחד
 שלעד לא ירחק;
 אלף גברים ואחד
 שבחיקו-בחיקו אצחק.

מרי: אלף גברים ואחד
שאינו לא אפחד,
אלף גברים ואחד
יבוא יושיט לי יד.

מוטקה: אלף נשים ואחת
שתגיע היום -
אלף נשים ואחת
שבי תשכין שלום.

מרי: אלף גברים ואחד
שיגיע היום -
אלף גברים ואחד
שבי ישכין שלום.

(זה דואט דמיוני בין מוטקה למרי. היא כלל לא מודעת לקיומו. הקשר נוצר דרך המוסיקה. היא מופיעה בפני הקהל והוא שר אליה. לפתע נשמעות מחיאות כפיים של הקהל. האור עולה והרגע הקסום נעלם. מרי משתחוה וקנרי מרים אותה בידיהם והם יוצאים)

תרח: גבירות ואדונים נכבדים, עד כאן. זה כל מה שתקבלו חינם. המופע הגדול, מופע שלם ומושלם, הערב באוהל הקרקס. בתשלום כמובן!

כולם: (הקהל מתחיל להתפזר תוך כדי שירה)

משנכנס הקרקס
מרבים בשמחה.
משנכנס הקרקס
הוא קורא בשמך.
הכתרינרים באים - אז אל תכעס.
הכתרינרים באים - וזהו פרס.
אז בוא מהר שלא תחמיץ
חס וחלילה וחס
את הקרקס.

(תוך כדי כך העגלה מובלת למרכז-עמק במה וממנה נפתח אוהל לעבר קדמת הבמה. שטיח עגול נפרש)

תמונה 2.

(מוטקה מתקרב אל הכתרינרים העסוקים בפרוק. מרי והמכשפה בתוך העגלה)

קנרי: (למוטקה) מה אתה רוצה?
(מוטקה אינו עונה)

תרח: מי אתה?

מוטקה: אני יתום. אין לי אף אחד.

קנרי: אז מה אם אתה יתום? מה אתה רוצה מאיתנו? הורים?
(מוטקה אינו עונה)

תרח: מה קרה לך? בלעת את הלשון?

מוטקה: קחו אותי איתכם.

(הצחוק של קנרי ותרח מוציא את המכשפה מהעגלה)

מכשפה: מה קרה? מי זה?

קנרי: אומר שהוא יתום. בטח גנב.

מוטקה: אני לא גנב.

תרח: יש לך תעודה?

מוטקה: אין לי.

קנרי: מה אמרתי? גנב! ברחת מהכלא? המשטרה מחפשת אותך?

תרח: תגיד את האמת. אם תשקר אני אסגיר אותך למשטרה.

מוטקה: אני לא גנב. ואני לא פוחד מהמשטרה. לא פוחד מאף אחד.

קנרי: לא פוחד? לא פוחד לחטוף מכות?

מוטקה: לא פוחד מכלום.

קנרי: ומה תעשה אם יכו אותך?

מוטקה: אני אכה בחזרה.

קנרי: תכה בחזרה מה? (תופס את מוטקה בצוואר)
 מכשפה: (צועקת על קנרי) עזוב אותו! הלוואי שתיפול לך היד! (קנרי עוזב את מוטקה. מרי מתבוננת על המתרחש מן העגלה) בא אליהם יתום ומה הם עושים? מכים אותו. ולעבוד אתם יודעים? רק לזלול אתם יודעים. (למוטקה) בן כמה אתה בחור?
 מוטקה: מה זה משנה בן כמה אני?
 מכשפה: (לתרח וקנרי) שמעתם אותו? עונה בשאלה. ידעתי. הוא אחד משלנו, יהודי.
 תרח: שאלו אותך בן כמה אתה.
 מוטקה: מספיק גדול לדאוג לעצמי. אתם באמת יהודים?
 תרח: ומה חשבת? צוענים? גם יהודי צריך להתפרנס.
 מכשפה: איך קוראים לך?
 מוטקה: מוטקה.
 תרח: באמת שם יהודי. שם של גנב, אבל יהודי. אז מה מוטקה, אתה רוצה להיות כתרינר?
 מוטקה: כן רוצה.
 תרח: ומה אתה יודע לעשות?
 (מוטקה מבצע פעולה מרשימה המדגימה את כוחו ואומץ ליבו. תרח מתרשם)
 תרח: (למרי) איך מוצא חן בעיניך הצ'מפיון ההיספאני החדש שלנו?
 מוטקה: היספאני?
 תרח: ומה חשבת, שתישאר מוטקה? מוטקה לא ימכור אפילו כרטיס אחד. המכשפה באה ממדריד ואתה תהיה היספאני. זה ימכור כרטיסים. נו מרי, מה את אומרת?
 מרי: אני אומרת שהוא מוצא חן בעיני יותר מכולכם יחד.
 (נעלמת מאחורי הוילון)

© כל הזכויות שמורות לדן רונן

על מנת להמשיך לקרוא יש לפנות למחבר באמצעות האתר או לכתובת הדוא"ל:

Dan.ronen@gmail.com